

FACTSHEET

Drinken op school

Laatst gewijzigd: 13 mei 2009

Dit factsheet vat een onderzoek samen naar de alcoholverstrekking op scholen voor het voortgezet onderwijs in Nederland. In hoeverre schenken deze scholen nog alcohol op schoolfeesten en kunnen jongeren gemakkelijk aan alcohol komen in de buurt van de school? Het onderzoek van maart 2009 is een herhaling van onderzoek naar het alcoholbeleid op VO-scholen in 2005. Zijn er verschillen te ontdekken? Het onderzoek is uitgevoerd als onderdeel van het STAP-project alcoholvrijeomgeving.nl

Inleiding

Het alcoholgebruik van jongeren in Nederland is nog steeds hoog, blijkt onder andere uit cijfers van het Trimbos-Instituut (Monshouwer, Verdurmen, van Dorsselaer, Smit, Gorter en Vollebergh, 2008). De Nederlandse jeugd behoort tot de groep meest drinkende jongeren in Europa. Van alle jongeren in het voortgezet onderwijs heeft 79% ooit alcohol gedronken. In 2005 heeft STAP een onderzoek gedaan naar het alcoholbeleid in het voortgezet onderwijs. Uit het onderzoek bleek o.a. dat nog veel scholen alcohol schonken op schoolfeesten. Anno 2009 vraagt STAP zich af hoe het staat met het alcoholbeleid op scholen. Door middel van een uitgebreid scholierenonderzoek is opnieuw onderzoek gedaan naar de verstrekking van alcohol op scholen in het voortgezet onderwijs.

Methode

Dit landelijke onderzoek is uitgevoerd in maart en april 2009 aan de hand van gestructureerde vragenlijsten. De vragenlijsten bestaan uit 31 gesloten vragen en zijn afgenomen onder jongeren uit alle klassen van het voortgezet onderwijs. De jongeren zijn willekeurig benaderd in pauzes of tussenuren. De vragenlijsten zijn in ongeveer 10 minuten afgenomen. Per school hebben gemiddeld 15 jongeren de vragenlijst ingevuld. Aangezien dit onderzoek een herhaling is van eerder onderzoek (Mulder, 2005) zijn vrijwel alle scholen uit het vorige onderzoek opnieuw bezocht. Hierdoor kunnen de resultaten van beide onderzoeken met elkaar vergeleken worden. In totaal zijn 558 leerlingen van 43 scholen uit het voortgezet onderwijs ondervraagd. Scholen uit 24 verschillende steden zijn bezocht. De scholen die hebben deelgenomen aan het onderzoek liggen verspreid door Nederland in middelgrote tot grote plaatsen.

Resultaten

Organisatie van schoolfeesten

Van de 43 scholen organiseert 95% schoolfeesten. Twee scholen organiseren geen schoolfeesten. Schoolfeesten worden redelijk goed bezocht, tweederde van de leerlingen (66%) bezoekt zijn of haar schoolfeest. De helft van de schoolfeesten (51%) vindt plaats op school, een kwart (24%) van de schoolfeesten vindt plaats in de horeca, meestal in een café of discotheek. Het overige kwart van de scholen organiseert schoolfeesten zowel op school als in de horeca.

Ruim 3 van de 4 (76%) scholen organiseren gescheiden schoolfeesten. Het aantal gescheiden schoolfeesten, waarbij onder- en bovenbouw een apart schoolfeest hebben, is gestegen in vergelijking met 2005. In 2005 organiseerde 65% van de scholen gescheiden schoolfeesten. Door het organiseren van gescheiden schoolfeesten komen de leerlingen onder de 16 minder gemakkelijk met alcohol in aanraking.

Schoolfeesten en alcohol

In 2005 werd er op 76% (38 van de 50) van de scholen alcohol tijdens een schoolfeest verkocht. In 2009 is het aantal scholen dat alcohol op schoolfeesten verkoopt gedaald naar 63% (27 van de 43). De scholen die alcohol verkopen hanteren bijna zonder uitzondering de regel dat leerlingen onder de 16 geen alcohol mogen drinken.

Alcoholgebruik leerlingen

Bijna tweederde (65%) van de respondenten die schoolfeesten bezoekt drinkt wel eens alcohol. Dit aantal is gelijk aan het aantal uit het onderzoek van 2005 (66%). Van de leerlingen onder de 16 drinkt nog 33% alcohol op een schoolfeest. Dit aantal is aanzienlijk gedaald ten aanzien van 2005, waar 51% van de leerlingen onder de 16 alcohol dronk op schoolfeesten. Deze vermindering kan een resultaat zijn van het feit dat steeds meer scholen gescheiden schoolfeesten organiseren. Wel drinken meer 16 plussers alcohol op een schoolfeest, 84% in 2009, tegenover 71% in 2005.

De jongeren drinken verschillende hoeveelheden alcohol op een schoolfeest. Van de jongeren die alcohol drinken tijdens een schoolfeest, drinkt 19% tussen de 0 en 2 glazen alcohol. De grootste groep leerlingen (41%) drinkt tussen de 2 en 5 glazen alcohol. Bijna eenderde (29%) van de jongeren drinkt 5 tot 10 glazen per schoolfeest. De hoeveelheid alcohol die jongeren op een avond drinken is gedaald in vergelijking met

2005. Toen dronk de grootste groep jongeren tussen de 5 en 10 glazen alcohol per schoolfeest (39%).

Indrinken

Jongeren drinken steeds vaker in voordat ze naar een feestje gaan. Ze komen dan voor een feestje bij elkaar om thuis of bij vrienden alcohol te drinken. Dit fenomeen komt ook veel voor bij schoolfeesten; 37% van de jongeren geeft aan wel eens in te drinken voor een schoolfeest. Dit aantal is gelijk met het aantal jongeren dat in 2005 indronk voor een schoolfeest. De meeste jongeren (67%) die indrinken drinken thuis of bij vrienden in. Een kwart (24%) van de jongeren drinkt op straat of op een hangplek in voordat ze naar het schoolfeest gaan. Een manier om indrinken te voorkomen is om aan de deur te controleren op drankgebruik. Een betrouwbare manier hiervoor is door het gebruik van alcoholtesters. Slechts 4 van de 43 scholen uit het onderzoek maakt gebruik van alcoholtesters om het indrinken objectief vast te stellen.

Jongeren en alcoholvrije schoolfeesten

Ruim de helft van de jongeren (52%) vindt een schoolfeest zonder alcohol een leuk schoolfeest. Een kwart van de jongeren (26%) geeft aan een schoolfeest zonder alcohol geen leuk feest te vinden. De overige respondenten geven aan het niet te weten. Van de jongeren onder de 16 geeft ruim tweederde (67%) aan een schoolfeest zonder alcohol een leuk feest te vinden. In 2005 ligt dit percentage iets hoger (72%). Daarnaast geven meer meisjes aan een schoolfeest zonder alcohol een leuk schoolfeest te vinden dan jongens. Belangrijk is dat ruim tweederde van de jongeren onder de 16 schoolfeesten zonder alcohol ook leuke feesten vindt.

Kampweken en/of werkweken

Van de 43 scholen die deelnamen aan dit onderzoek organiseert 88% werk- en/of kampweken. Op 45% van de scholen is het toegestaan dat er tijdens kamp- en/of werkweken alcohol wordt gedronken. Bijna zonder uitzondering wordt er alleen alcohol toegestaan aan jongeren boven de 16. Naast de 16 plus regel hebben enkele scholen bepaalde uren vastgesteld waarin gedronken mag worden. Uit de resultaten blijkt dat hoewel op 55% van de scholen alcohol niet is toegestaan, op 82% van de scholen wel alcohol tijdens werk en/of kampweken wordt genuttigd.

Alcoholgebruik onder schooltijd

De jongeren is gevraagd of klasgenoten wel eens alcohol hebben gedronken tijdens een tussenuur of pauze. Op deze vraag antwoordt maar liefst 51% van de jongeren bevestigend. Wanneer er gevraagd wordt of de jongeren zelf wel eens alcohol tijdens

een tussenuur of pauze hebben gedronken, geeft 18% van de jongeren aan dit wel eens gedaan te hebben. In 2005 is het percentage jongeren dat wel eens drinkt onder schooltijd ongeveer even hoog (16%). Jongeren boven de 16 jaar drinken vaker alcohol onder schooltijd (27%) dan jongeren onder de 16 jaar (11%). In totaal geeft 32% van de jongeren aan dat een klasgenoot wel eens met alcohol op in de klas heeft gezeten. Slechts 8% van de jongeren zegt dat deze leerling uit de klas is verwijderd. De overige 92% van de jongeren geeft aan dat de leerling niet uit de klas verwijderd werd.

Samenvatting

Door beide onderzoeken uit 2005 en 2009 met elkaar te vergelijken, kan er gesteld worden dat de alcoholverstrekking op scholen een verbetering doormaakt. Steeds meer scholen organiseren gescheiden schoolfeesten voor onder- en bovenbouw leerlingen. Hierdoor kunnen leerlingen onder de 16 minder gemakkelijk aan alcohol komen. Belangrijk is dat er een positieve verschuiving plaatsvindt van het aantal scholen dat geheel alcoholvrije schoolfeesten organiseert. Ruim eenderde van de scholen organiseert geheel alcoholvrije schoolfeesten. Tot slot is het positief dat steeds minder jongeren onder de 16 alcohol drinken op schoolfeesten. Scholen lijken zich bewuster van het alcoholprobleem onder jongeren en de maatschappelijke verantwoordelijk die een school heeft. Door het organiseren van alcoholvrije schoolfeesten en het controleren op indrinken dragen scholen bij aan het doel 'geen alcohol onder de 16'.

V.K. de Bos (2009). Onderzoek naar de alcoholverstrekking op middelbare scholen anno 2009. STAP.

Bronnen:

Mulder, J. (2005). Onderzoek naar de alcoholverstrekking op middelbare scholen anno 2005. STAP.

Trimbos, Monshouwer, K., Verdurmen, J., Dorsselaer, S. van, Smit, E., Gorter, A. Vollebergh, W. (2008) Jeugd en riskant gedrag, Trimbos Instituut.

Nieuwsbrief voortgezet onderwijs (2009), www.alcoholvrijeomgeving.nl